

Wyrok z dnia 24 maja 1996 r.
II URN 6/96

Zasadą przyjętą w art. 53 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1994 r., Nr 10, poz. 36) jest odtwarzanie wysokości świadczenia z uwzględnieniem składników uposażenia żołnierza, które przysługiwały mu z mocy przepisów, w dniu zwolnienia ze służby.

Przewodniczący SSN: Teresa Flemming-Kulesza, Sędziowie SN: Józef Iwulski, Jerzy Kuźniar (sprawozdawca),

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 24 maja 1994 r. sprawy z powództwa Eugeniusza F. przeciwko Wojskowemu Biuru Emerytalnemu w W. o wysokość emerytury, na skutek rewizji nadzwyczajnej Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie z dnia 29 listopada 1994 r., [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Wojewódzkiemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie do ponownego rozpoznania

U z a s a d n i e n i e

Decyzją z dnia 20 kwietnia 1994 r. Wojskowe Biuro Emerytalne w W. dokonało waloryzacji emerytury wojskowej wnioskodawcy Eugeniusza F., przyjmując do obliczenia podstawy wymiaru świadczenia "uposażenie za stopień wojskowy ppłk (podpułkownika) po 19 latach wysługi wojskowej", uposażenie za stanowisko służbowe (grupa U-15) oraz "odtworzoną kwotę dodatków o charakterze stałym i miesięczną równowartość nagrody rocznej lub premii", powołując jako jej podstawę prawną art. 53 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1994 r., Nr 10, poz. 36).

W kolejnej decyzji z dnia 27 maja 1994 r. świadczenie zostało przeliczone przy zastosowaniu stawek obowiązujących w dniu 1 czerwca 1994 r., przy czym nie uległa zmianie wysokość kwoty dodatków o charakterze stałym i miesięczna równowartość nagrody rocznej lub premii określona na 8,04% uposażenia zasadniczego.

Powyższe decyzje zaskarżył odwołaniem wnioskodawca i zarzucając zaniżenie wskaźnika relacji dodatków o charakterze stałym i równowartości nagrody rocznej, w tym nie uwzględnienie dodatków, które powinny być przyznane tj. dodatku inspektorskiego, specjalnego za znajomość języka rosyjskiego oraz specjalnego przyznanego w wysokości 15% za prowadzone prace, wnosił o zmianę decyzji i odpowiednie podwyższenie przyznanego świadczenia.

W odpowiedzi na odwołanie pozwane Wojskowe Biuro Emerytalne wniosło o jego oddalenie stwierdzając prawidłowość dokonanego przeliczenia świadczenia przy zastosowaniu stawek uposażenia zasadniczego obowiązujących w dniu 31 grudnia 1982 r. Przy obliczaniu zakwestionowanego w odwołaniu wskaźnika nie wliczono 1/12

części nagrody rocznej, skoro zwolnienie ze służby miało charakter dyscyplinarny, a w takiej sytuacji nagroda nie przysługiwała na podstawie Zarządzenia Ministra Obrony Narodowej nr 15 z dnia 6 kwietnia 1983 r., jak również dodatku inspektorskiego i za znajomość języka rosyjskiego, te bowiem nie były pobierane przed zwolnieniem ze służby tj. przed 2 grudnia 1975 r.

Wyrokiem z dnia 29 listopada 1995 r. Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie oddalił odwołanie zaś w uzasadnieniu sporządzonym w trybie art. 419 § 3 k.p.c. (na żądanie Sądu Najwyższego) podzielił stanowisko organu rentowego wskazując, iż "wobec braku dowodów..., że powodowi powinny należeć się inne dodatki niż uwzględniony dodatek specjalny" wyliczenie wskaźnika relacji sumy miesięcznej kwoty dodatków stałych do uposażenia zasadniczego, zostało dokonane prawidłowo.

Powyższy wyrok zaskarżył rewizją nadzwyczajną Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego i zarzucając rażące naruszenie art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1994 r., Nr 10, poz. 36) oraz art. 368 § 1 k.p.c. wnosił o jego uchylenie oraz uchylenie poprzedzającej decyzji Wojskowego Biura Emerytalnego i przekazanie sprawy organowi rentowemu celem wydania nowej decyzji "uwzględniającej w wysokości świadczenia 1/12 kwoty nagrody rocznej" a także dodatki inspektorski oraz za znajomość języka rosyjskiego i wypłacanie tak ustalonego świadczenia od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r.

Zdaniem skarżącego art. 53 powołanej wyżej ustawy określił sposób przeliczania świadczeń nabytych na podstawie poprzednio obowiązujących ustaw, według zasady, iż świadczenia poprzednio przyznane mają odpowiadać świadczeniom, jakie przysługiwałyby gdyby przejście na emeryturę lub rentę nastąpiło w dniu wejścia w życie ustawy.

W przypadku wnioskodawcy ustalenie nowej podstawy wymiaru świadczenia winno polegać na zastąpieniu stawki uposażenia zasadniczego z dnia 1 grudnia 1980 r. (w myśl ustawy z dnia 23 marca 1983 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin - Dz. U. nr 16, poz. 78), stawką z dnia wejścia w życie obowiązującej obecnie ustawy (a więc z dnia 26 lutego 1994 r.) oraz odtworzenie na zasadzie art. 53 ust. 1 pkt 3 lit. b ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. kwoty dodatków o charakterze stałym i nagrody rocznej, zaś tak ustalona kwota emerytury nie podlega już zmniejszeniu.

Zaskarżony wyrok rażąco narusza nadto interes Rzeczypospolitej Polskiej, skoro akceptuje niewłaściwy sposób wyliczenia świadczenia, powodujący jego obniżenie o około 20% w stosunku do świadczenia należnego.

W odpowiedzi na rewizję nadzwyczajną organ rentowy wniósł o jej oddalenie podtrzymując dotychczasowe twierdzenia co do trafności zaskarżonych decyzji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rewizja nadzwyczajna jest uzasadniona, a jej uwzględnienie powoduje uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Wojewódzkiemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie do ponownego rozpoznania.

Nie wyjaśniając należyście wszystkich okoliczności sprawy i wydając w związku z

tym przedwczesny wyrok, Sąd I instancji rażąco naruszył przepisy prawa materialnego, tj. art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1994 r., Nr 10, poz. 36), przyjmując, iż trafnie organ rentowy nie uwzględnił w podstawie wymiaru świadczenia dochodzonych dodatków oraz 1/12 części nagrody rocznej.

Wskazana ustawa określając sposób przeliczania świadczeń nabytych na podstawie poprzednio obowiązujących przepisów, przyjęła zasadę, iż świadczenia poprzednio przyznane winny odpowiadać takim świadczeniom jakie obecnie przysługują emerytom lub rencistom wojskowym.

Art. 53 ust. 1 pkt 3 ustawy postanawia wyraźnie, że wysokość należnych świadczeń (przyznanych na podstawie poprzednich przepisów) ustalana jest na nowo według zasad określonych w ustawie przy czym świadczenia takie stają się odpowiednio emeryturami lub rentami w myśl tej ustawy, zaś dotychczasowa podstawa wymiaru świadczenia podlega przeliczeniu przy zastosowaniu stawek uposażenia obowiązujących w dniu wejścia w życie ustawy. Stawki uposażenia z dnia zwolnienia ze służby zastępuje się stawkami "nowymi" z dnia wejścia w życie ustawy, ustalając nadto wskaźnik relacji: sumy miesięcznej kwoty dodatków o charakterze stałym i miesięcznej równowartości nagrody rocznej... z dnia zwolnienia ze służby, przy czym przyjmuje się tylko takie dodatki stałe, które obowiązują w dniu wejścia w życie ustawy.

Przytoczone sformułowania oznaczają więc, że odtwarza się nową wysokość świadczenia, przyjmując składniki uposażenia żołnierza z dnia zwolnienia ze służby, a więc składniki, które przysługiwały z mocy przepisów, nie zaś tylko te, które faktycznie były wypłacane.

Konsekwencją tego jest, że dotychczasowa podstawa świadczenia, może podlegać korekcie, co odpowiednio oznacza, że jej zmiana jest możliwa, o ile składniki uposażenia albo ich wysokość wyliczone zostały w sposób niezgodny z prawem.

W okolicznościach sprawy, sam fakt, iż z zaświadczenia Inspektoratu Szkolenia z dnia 2 grudnia 1975 r. oraz Oddziału Finansów J.W. [...] z tej samej daty (dzień dyscyplinarnego zwolnienia wnioskodawcy ze służby), wynika iż wnioskodawcy przysługiwało uposażenie według stopnia podpułkownika w kwocie 3.200 zł, według stanowiska służbowego w grupie 19 szczebla A-3050 zł, dodatek kwalifikacyjny 400 zł oraz równowartość umundurowania w stosunku miesięcznym 550 zł, nie daje jeszcze podstaw do wyprowadzania wniosku, iż Eugeniusz F. nie miał prawa do dodatku inspektorskiego i za znajomość języka rosyjskiego, oznacza to bowiem jedynie, że dodatków takich faktycznie nie pobierał.

W chwili przechodzenia wnioskodawcy na emeryturę, jej podstawę - stosownie do art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (Dz. U. nr 53, poz. 341 z 1973 r., Nr 5, poz. 38) stanowiło miesięczne uposażenie zasadnicze wraz z dodatkami o charakterze stałym, przy czym wysokość emerytury określał przepis art. 11, zaś sankcją związaną z dyscyplinarnym usunięciem ze służby było obniżenie tak wyliczonej kwoty do 50%.

Dla stwierdzenia więc, czy obecnie ustalona podstawa emerytury odpowiada prawu, należy ustalić czy wnioskodawca był uprawniony - na podstawie przepisów płacowych - do pobierania dodatków stałych, czy też dyscyplinarne usunięcie ze służby powodowało formalne pozbawienie żołnierza tych składników uposażenia.

Departament Ekonomiczno-Finansowy Ministerstwa Obrony Narodowej, w

stanowisku przedstawionym na rozprawie przed Sądem Najwyższym podał, że po wszczęciu przeciwko żołnierzowi postępowania dyscyplinarnego, zawieszano z urzędu wypłatę dodatków do uposażenia, niemniej brak informacji czy taka decyzja o zawieszeniu wypłaty została też podjęta w stosunku do wnioskodawcy, a nadto czy dyscyplinarne usunięcie ze służby powodowało dodatkową sankcję w postaci pozbawienia prawa do dodatków.

Okoliczności te winny być przeanalizowane przez Sąd Wojewódzki w ponownym postępowaniu, na podstawie przepisów płacowych obowiązujących w 1975 r. (roku zwolnienia wnioskodawcy ze służby wojskowej).

Zmiana ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r., ustawą z dnia 23 marca 1983 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (Dz. U. Nr 16, poz. 78), nadała nową treść art. 4 ust. 1, zgodnie z którą dla wyliczenia podstawy emerytury uwzględnia się również nagrodę roczną należną stosownie do przepisów o uposażeniu żołnierzy. Skoro w tym czasie wnioskodawca nie pozostawał już w zawodowej służbie wojskowej, jego sytuację prawną regulował art. 77a (art. 71 tekstu jednolitego - Dz. U. z 1983 r., Nr 29 poz. 139), a w części dotyczącej nagrody rocznej pkt 4 ust. 1. Przepis ten upoważniał Ministra Obrony Narodowej do określenia innych składników uposażenia uwzględnianych w podstawie wymiaru emerytur i rent.

Wydane z jego upoważnienia (i w zakreślonych upoważnieniem ramach) Zarządzenie Ministra Obrony Narodowej Nr 15/MON z dnia 6 kwietnia 1983 r. (Dziennik Rozkazów MON z 1983 r., poz. 31) w sprawie składników podstawy wymiaru emerytury lub renty wojskowej oraz świadczeń w naturze uwzględnianych przy zmniejszaniu tych emerytur i rent, wskazało w § 3 ust. 1 pkt 7, iż żołnierzom zwolnionym z zawodowej służby wojskowej do dnia 31 grudnia 1982 r... przyjmuje się do podstawy wymiaru emerytury 1/12 nagrody rocznej, wliczaną do podstawy wymiaru wszystkich emerytur i rent, "z wyjątkiem wypadków, w których zwolnienie ze służby nastąpiło w trybie dyscyplinarnym..." Zarządzenie to utraciło moc po wejściu w życie ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. (art. 58 ustawy) jako z nią sprzeczne, skoro w myśl jej art. 5, podstawę wymiaru emerytury stanowi uposażenie należne żołnierzowi, nie przewiduje ona zmniejszenia emerytury wobec dyscyplinarnego zwolnienia ze służby.

Powyższe przepisy pominął Sąd Wojewódzki rozpoznając odwołanie wnioskodawcy od decyzji wojskowego organu rentowego, zaś przyjmując jej trafność bez oceny wskazanych okoliczności i wydając zaskarżony wyrok, nie tylko rażąco naruszył prawo, ale również interes Rzeczypospolitej Polskiej, przejawiający się w szczególnej dbałości Państwa o należyte wyliczanie świadczeń emerytalno-rentowych stanowiących podstawę egzystencji, oraz podważył zaufanie do organów wymiaru sprawiedliwości.

Z tych względów i na podstawie art. 422 § 2 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.

=====